alla maetud. Majandusliselt on Raiküla dolomiit-paekivi kõrges väärtuses kui ehitusmaterjal ja lubjapõletamis-kivi. Järvamaal Karinas tuntakse teda Karina marmori nime all; teda võib kergesti poleerida. Kihelkonna lõunaosa aluspõhjas esineb nähtavasti ka Adavere lade.

Veed. Läbi kihelkonna lääneosa põhja-lõuna sihis ulatuv kõrgendikkude rida lahutab kihelkonna kaheks iseseisvaks veestikuks. Idapoolses on keskusjõeks Pedja, mis algab Virumaal, Põhja-Eesti kõrgustiku lõunanõlval, ja jookseb läbi Laiuse kihelkonna põhjaosa, vastavalt maapinna üldisele kallakule, kirde-edela sihis, ja ainult läänes eesolev seljakute rida sunnib jõge pöörduma Rohe küla kohal lõunasse, kust ta jookseb edasi läbi Kursi kihelkonna Emajõkke. Jõe pikkus kihelkonna piirides on 45 km, lang sellel ulatusel 19.4 m ehk 0.43‰. Jõesängi laius ning sügavus suureneb põhjast lõunasse ja säng on kihelkonna lõunapiiril kuni 50 m lai ja 6 m sügav. Jõesäng on paiguti haudline (Saare haud ja Must haud — kuni 6 m sügavad).

Peale vähemate kraavide suubuvad Pedja jõkke kihelkonna piirides viis suuremat lisajõge ja oja, mis toovad vett kõrgemal asuvaist ümbruskonna soist. Kõige suurem neist on Onga jõgi, mis algab juba Virumaal ja tarvitab siin jooksuteeks radiaalsete vallseljakuiga rööbiti jooksvat ürgorgu, pöörab aga Selli ja Kärde mõisa vahel sellest kõrvale ning jookseb kagusihis läbi soise ja metsase madaliku Pedja jõkke. Laiuse piirides on jõge 11 km pikkuselt. Teine, vähem, parempoolne lisaoja, algab Kärde mäe alt ürgorust ja jookseb seda mööda kuni Paduvere külani, kus ürgorg kaotab oma selge kuju. Oja pöörab siit idasse ja suubub peagi Pedja jõkke.

Pedja jõest kagus olevaist voortevahelisist soisist lohkudest saavad alguse mitmed vähemad ojakesed, mis saadavad oma veed loodesse, keskusjõkke. Palupere soost tuleb väike Palupere oja, mis jookseb Laiuse lossi juurest läbi; Kivijärvest saab alguse Mõra oja, mis jookseb suurema osa oma ulatusest kaevatud kraavis ja aitab Rava ning Kivijärve soist vett ära juhtida. Kivijärv ise on huvitav oma kuju poolest. Endine suurem veekogu on keskelt täiesti kinni kasvanud, jättes vabaks ääred, nii et järv on omandanud nüüd rõnga või õigemini hobuseraua kuju. Järve ümbritseb mädasoo ja kinnikasvamine läheb jõudsasti edasi. Praegune järve pindala on 41.3 ha.

Laiuse mäge lääne poolt piiravast Saare soost tulevad Pedja jõkke kaks vähemat oja, millede sänge samuti kunstlikult on juhitud ja süvendatud. Vanemal ajal Pedja jõega ühenduses seisnud, kuid nüüd eraldunud ja kinni kasvamas on ka Umbjõgi Lusika soos, kihelkonna äärmises kirdenurgas. Jõgi algab Virumaal, Sootaguse lähedal, jookseb siis Imukvere jõena. Lasina soost läbi loogeldes suubunud ta enne Tuimõisa lähedal Pedja jõkke. Kuid paarikümne aasta eest kaevati Lusika soost kirde-edela sihis kraavid läbi, jõe vesi juhiti nende kaudu otsemat teed Pedjasse ja jõgi hakkas soostuma. Praegu on Umbjões veel kalu, kuid mõne aja pärast kaob jõgi vist täiesti.

Kihelkonna lääneosa moodustav nõgu esineb iseseisva vetesüsteemina, mis on ühenduses Põltsamaa jõega. Nõo põhjas asub keset